

بررسی مصرف سطوح مختلف میکوریزا و ورمی کمپوست بر عملکرد کمی گل زعفران زراعی (*Crocus sativus*. L) در شرایط آب و هوایی کرمان

نجمه جامی^۱، اصغر رحیمی^۲، ابراهیم صداقتی^۳، مهدی نقی زاده^۴

^۱ دانشجوی دکتری مهندسی تولید و ژنتیک گیاهی، دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان؛ Najmeh.jami12@yahoo.com

^۲ دانشیار دانشکده کشاورزی، دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان؛ rahimiasg@gmail.com

^۳ استادیار دانشکده کشاورزی، دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان؛ sedaghati@vru.ac.ir

^۴ استادیار دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهید باهنر کرمان؛ msnaghizadeh@gmail.com

چکیده

این مطالعه به منظور بررسی خصوصیات رشد کمی گل گیاه زعفران (*Crocus sativus*. L) تحت تاثیر مصرف سطوح مختلف تلقیح با میکوریزا و ورمی کمپوست، به صورت فاکتوریل در قالب طرح بلوک کامل تصادفی با سه تکرار در سال زراعی ۹۷-۱۳۹۶ در مزرعه تحقیقاتی فجر دانشکده کشاورزی در دانشگاه شهید باهنر کرمان، انجام شد. فاکتورهای مورد بررسی شامل ورمی کمپوست در ۴ سطح صفر، ۸، ۱۶ و ۲۴ تن در هکتار و ۴ سطح تلقیح با کود زیستی میکوریزا (صفر، ۷، ۱۰ و ۱۵) گرم به ازای هر جایگاه کاشت که در هر جایگاه کاشت ۲ بونه زعفران قرار داده شد، بودند. در این آزمایش، صفاتی شامل تعداد، وزن تر و وزن خشک گل در بوته و عملکرد تر گل، مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج نشان دهنده تاثیر معنی دار ورمی کمپوست بر تعداد، وزن تر و خشک گل بود، به طوری که کاربرد ۸ تن در هکتار کود ورمی کمپوست منجر به افزایش ۵۶/۴۵ درصدی تعداد گل گردید. همچنین اثر میکوریزا بر تعداد گل، وزن تر گل، معنی دار بود. به طور کلی، تلقیح میکوریزا به همراه کود ورمی کمپوست، منجر به بهبود اکثر صفات رشد کمی گل زعفران شد.

کلمات کلیدی: تلقیح، زعفران، گل، میکوریزا، ورمی کمپوست.

مقدمه

زعفران (*Crocus sativus*. L) متعلق به خانواده زنبق (Iridaceae)، گیاهی علفی، چند ساله، کورم دار و بدون ساقه هوایی است. به دلیل طبیعت اکولوژیک و فنولوژیک زعفران، در طول کاشت تا برداشت، کشاورزان کمتر با مشکل آبیاری مواجه می شوند (۸). از این رو عملکرد کمی و کیفی آن تحت تاثیر عوامل ژنتیکی (Ahmad et al., 2011)، نوع کود و میزان کوددهی (بهدانی و همکاران، ۱۳۸۴) و شرایط خشک کردن (عاطفی و همکاران، ۱۳۸۵) متغیر می باشد.

ورمی کمپوست از جمله مناسب ترین منابع غیر شیمیایی تغذیه گیاهی محسوب می شود که در افزایش عملکرد مزارع زعفران ایران مثبت ارزیابی شده است (محمدزاده و پاسبان، ۱۳۸۶). نتایج تحقیق صالحی و همکاران (Salhi et al., 2011) نشان داد با افزایش میزان ورمی کمپوست به خاک، فراهمی عناصر غذایی مورد نیاز گیاه افزایش یافت. امینی و همکاران (۲۰۱۴) بیان نمودند که مصرف ۱۰ تن در هکتار کود ورمی کمپوست منجر به افزایش میزان کروسین و پیکروکروسین در کلاله

^۱ - نجمه جامی - Najmeh.jami12@yahoo.com